Sygn. akt I C 559/17

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 września 2018r.

Sąd Rejonowy w Tarnowie – I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący – SSR Zbigniew Zabawa

Protokolant – starszy sekretarz sądowy Agata Tomala

po rozpoznaniu w dniu 14 września 2018r. w Tarnowie

sprawy z powództwa P. D.

przeciwko TUZ Towarzystwo (...) z siedzibą w W.

o zapłatę

I. zasądza od strony pozwanej TUZ Towarzystwo (...) z siedzibą w W. na rzecz powoda P. D. kwotę 60.347,29 zł (słownie: sześćdziesiąt tysięcy trzysta czterdzieści siedem złotych 29/100) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia 9 lutego 2017r. do dnia zapłaty;

II. oddala powództwo w zakresie żądania uznania za niewiążące powoda Ogólnych Warunków Ubezpieczenia w części przewidującej stosowanie do ustalania wysokości odszkodowania, w przypadku niedoubezpieczenia mienia, zasady proporcji (Klauzula nr 01 § 10 OWU (...));

III. zasądza od strony pozwanej TUZ Towarzystwo (...) z siedzibą w W. na rzecz powoda P. D. kwotę 10.836,14 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania, w tym kwotę 5.400 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

SSR Zbigniew Zabawa

Sygn. akt I C 559/17

UZASADNIENIE

wyroku Sądu Rejonowego w Tarnowie z dnia 14 września 2018 r.

Powód P. D. prowadzący działalność gospodarczą pod firmą (...) LTD z siedzibą w B. w pozwie skierowanym przeciwko TUZ Towarzystwo (...) z siedzibą w W. domagał się zasądzenia na swoją rzecz od strony pozwanej kwoty 10.000 zł tytułem odszkodowania wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wytoczenia powództwa do dnia zapłaty oraz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Ponadto powód domagał się uznania za niewiążące go stosowanych przez stronę pozwaną Ogólnych Warunków Ubezpieczenia w części przewidującej stosowanie, w przypadku niedoubezpieczenia mienia, do ustalania wysokości odszkodowania zasady proporcji (Klauzula nr 1 § 10 OWU (...)).

Na uzasadnienie powód podał, że zawarł ze stroną pozwaną umowę ubezpieczenia majątkowego budynku usługowo-gospodarczego, w którym prowadził działalność gospodarczą. Suma ubezpieczenia opiewała na kwotę 200.000 zł. W trakcie trwania przedmiotowego stosunku umownego doszło do pożaru stanowiącego jego przedmiot budynku, w wyniku, którego budynek ten uległ poważnemu uszkodzeniu. W związku z niniejszym powód wezwał stronę pozwaną

do wypłaty świadczenia z ubezpieczenia, w odpowiedzi, na co strona pozwana ustaliła wartość szkody na kwotę 249.538,14 zł netto, która w ocenie powoda jest wartością znacznie zaniżoną, zaś wartość faktyczną budynku na kwotę 1.305.942,67 zł netto, która zdaniem powoda, z uwagi na niezgodne ze stanem faktycznym budynku przyjęcie przy jej wyliczaniu, że w budynku jest prowadzona działalność hotelarska, stanowi wartość zawyżoną oraz stosując przewidzianą w OWU w przypadku stwierdzenia niedoubezpieczenia zasadę proporcji (klauzula nr 01 § 10) oszacowała należne powodowi odszkodowanie na kwotę jedynie 38.204,29 zł netto zamiast na umówioną kwotę 200.000 zł, jako nieprzekraczającą wyliczonej przez nią wartości szkody. Powód wskazał, że nie zgadzając się z decyzją strony pozwanej w dniu 28 października 2016 r. złożył reklamację, którą strona pozwana w dniu 7 grudnia 2016 r. uznała za niezasadną podtrzymując swoje stanowisko. W dalszej kolejności powód podniósł, że w świetle przepisów ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o rozpatrywaniu reklamacji przez podmioty rynku finansowego i o Rzeczniku Finansowym, która w ocenie powoda znajduje zastosowanie w niniejszej sprawie, złożoną przez niego reklamację, z uwagi na przekroczenie przez stronę pozwaną 30-dniowego terminu na udzielenie na nią odpowiedzi, należy uznać za rozpatrzoną zgodnie z jego wolą, co implikuje stwierdzenie o uznaniu przez stronę pozwaną zawartego w reklamacji roszczenia powoda o wypłatę pełnej kwoty odszkodowania (tj. 200.000 zł). Powód wywodził także, że stosownie do art. 385^1 k.c. w zw. z art. 805 § 4 k.c., nie jest związany klauzulą umowną przewidującą redukcję odszkodowania w oparciu o zasadę proporcji z uwagi na niedoubezpieczenie mienia, ponieważ samo doręczenie powodowi przed zawarciem umowy OWU nie jest jednoznaczne z indywidualnym uzgodnieniem z nim zawartych w OWU postanowień, powód nie miał żadnej możliwości negocjowania postanowień OWU, które automatycznie są inkorporowane do umowy ubezpieczenia, co więcej zasada proporcji została wyrażona mniej więcej w środku obszernego zbioru postanowień OWU, nie jest w żaden sposób wyróżniona, sposób jej sformułowania jest niejasny i może nastręczać wiele wątpliwości, jest sprzeczna z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy ubezpieczyciela (zasada ta narusza bowiem podstawową zasadę prawa ubezpieczeń gospodarczych, tj. wynikającą z art. 805 k.c. zasadę ekwiwalentności świadczeń, poprzez obarczenie ujemnymi skutkami klauzuli proporcjonalności jedynie powoda, który w całym okresie obowiązywania umowy był obowiązany płacić składkę od całej sumy ubezpieczenia (tj. 200.000 zł), przy jednoczesnym nieprzewidzeniu na jego rzecz na wypadek zdarzenia ubezpieczeniowego proporcjonalnego zwrotu tej składki). W konsekwencji powyższego powód stwierdził, iż strona pozwana – stosownie do art. 824 § 1 k.c. – winna mu wypłacić odszkodowanie w wysokości odpowiadającej sumie ubezpieczenia (tj. 200.000 zł), co czyni dochodzone przez niego roszczenie zasadnym.

Odpowiadając na pozew strona pozwana TUZ Towarzystwo (...) z siedzibą w W. wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie na jej rzecz od powoda kosztów postępowania według norm przepisanych.

Na uzasadnienie swojego stanowiska strona pozwana podniosła, że powód będąc przedsiębiorcą przy dokonywaniu czynności prawnych winien zachowywać szczególną staranność, wymaganą od profesjonalisty, a tym samym przed zawarciem umowy powinien uwzględnić możliwość zastosowania przez ubezpieczyciela zasady proporcji, skoro została ona przewidzianą w OWU, zaś powód miał możliwość zapoznania się z postanowieniami OWU przed zawarciem umowy. Dalej wskazała, że powód, działając na własne ryzyko, podał zaniżoną wartość stanowiącego przedmiot ubezpieczenia budynku, wskutek czego w przedmiotowej sprawie doszło do niedoubezpieczenia mienia, uzasadniającego zastosowanie przy ustalaniu wysokości odszkodowania zasady proporcji. Ponadto naprowadzała, że w obrocie między przedsiębiorcami – jak w przedmiotowej sprawie – nie ma możliwości, tak jak w przypadku konsumentów, porównania postanowień OWU z zawartym w Kodeksie cywilnym katalogiem tzw. klauzul abuzywnych oraz, że jedyne ograniczenie dla elastycznego kształtowania treści OWU w stosunkach między przedsiębiorcami stanowią przepisy ustaw o charakterze bezwzględnym oraz zasady współżycia społecznego. Zaznaczyła też, że powód jest niewątpliwie przedsiębiorcą, a tym samym nie może być uznany za konsumenta, co oznacza, że w niniejszej sprawie nie znajdą zastosowania przepisy ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o rozpatrywaniu reklamacji przez podmioty rynku finansowego i o Rzeczniku Finansowym. Z ostrożności procesowej, na wypadek przyjęcia przez Sąd jej odpowiedzialności ponad dotychczas wypłaconą przez nią powodowi kwotę odszkodowania, wskazała, że powód – wbrew spoczywającemu na nim ciężarowi dowodowemu - nie udowodnił faktu poniesienia szkody w jakiejkolwiek wysokości, jak też nie przedstawił żadnych dowodów, które potwierdzałyby fakt poniesienia przez niego nakładów na przywrócenie budynku do stanu sprzed szkody. W konsekwencji stwierdziła, że powód nie udowodnił faktów, z

których wywodzi dochodzone pozwem roszczenie, a skoro tak, to powództwo winno ulec w całości oddaleniu. Co do żądania odsetek podniosła, że ewentualnie powinny być one zasądzone dopiero od dnia wyrokowania.

W replice na odpowiedź na pozwem z dnia 27 stycznia 2017 r. powód podtrzymał stanowisko prezentowane w pozwie oraz dodatkowo podniósł zarzut nieważności Ogólnych Warunków Ubezpieczenia w zakresie dotyczącym możliwości zastosowania przez stronę pozwaną zasady proporcji, jak też wskazał, że żądanie przez niego odsetek ustawowych od dnia wytoczenia powództwa jest uzasadnione, bowiem odsetki te należą się mu się już od dnia następnego po upływie 30 dni od dnia zgłoszenia szkody.

W piśmie procesowym z dnia 12 kwietnia 2018 r. powód zmodyfikował żądanie pozwu w zakresie punktu 1 w ten sposób, że wniósł o zasądzenie na jego rzecz od strony pozwanej kwoty 60.347,29 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wytoczenia powództwa do dnia zapłaty.

W piśmie procesowym z dnia 17 kwietnia 2018 r. strona pozwana wyraziła wolę ugodowego załatwienia sprawy poprzez wypłacenie na rzecz powoda kwoty 60.346,34 zł tytułem odszkodowania. Powód w piśmie procesowym z dnia 15 maja 2018 r. nie przystał na propozycję ugodową strony pozwanej.

W piśmie procesowym z dnia 2 maja 2018 r. strona pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości, w tym także w zakresie rozszerzonym o kwotę 60.347,29 zł wraz z odsetkami ustawowymi.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powód P. D. prowadzący działalność gospodarczą pod firmą (...) LTD z siedzibą w B. zawarł w dniu 3 listopada 2015 r. ze stroną pozwaną TUZ Towarzystwo (...) z siedzibą w W. na okres od dnia 23 listopada 2015 r. do dnia 22 listopada 2016 r. w podstawowym zakresie ubezpieczenia umowę ubezpieczenia majątkowego stwierdzoną polisą seria (...), której przedmiot stanowił stanowiący własność powoda budynek handlowo-usługowy w miejscowości B. (...). Sumę ubezpieczenia określono według wartości odtworzeniowej na kwotę 200.000 zł.

Dowód:

- umowa sprzedaży z dnia 28.07.2008 r., Rep. A Nr 11922/2008 – k. 187-190, t. I akt szkody nr (...);

- polisa seria (...) z dnia 03.11.2015 r. – k. 14-16;

- wydruk z (...) z dnia 08.03.2017 r. – k. 64

Przed zawarciem umowy strona pozwana telefonicznie poinformowała powoda o warunkach ubezpieczenia, a następnie doręczyła powodowi stanowiące integralną część umowy Ogólne Warunki Ubezpieczenia (...) oraz stwierdzającą fakt zawarcia umowy polisę seria (...), której egzemplarz, po jego podpisaniu powód odesłał stronie pozwanej.

Dowód:

- polisa seria (...) z dnia 03.11.2015 r. – k. 14-16

W wyżej wymienionej umowie przewidziano, że znajduje do niej zastosowanie Klauzula umowna Nr 01 stanowiąca integralną część OWU.

Dowód:

- polisa seria (...) z dnia 03.11.2015 r. – k. 14-16;

- Ogólne Warunki Ubezpieczenia (...) – k. 51-58v

W § 3 ust. 1 Klauzuli umownej Nr 01 postanowiono, że w podstawowym zakresie ubezpieczenia strona pozwana ponosi odpowiedzialność ubezpieczeniową za szkody w przedmiocie ubezpieczenia będące bezpośrednim następstwem działania w miejscu ubezpieczenia m.in. pożaru.

Dowód:

- Ogólne Warunki Ubezpieczenia (...) – k. 51-58v

W § 8 ust. 1 Klauzuli umownej Nr 01 przewidziano, że wysokość szkody w poszczególnych grupach mienia ustala się na podstawie cen z dnia ustalenia odszkodowania według wartości kosztów odbudowy, remontu lub naprawy, w tym samym miejscu oraz z uwzględnieniem dotychczasowych wymiarów, konstrukcji i materiałów, potwierdzonych, podlegającą weryfikacji przez stronę pozwaną, kalkulacją poszkodowanego sporządzoną na podstawie Katalogu Nakładów Rzeczowych, z tym zastrzeżeniem, że przy ustalaniu wysokości szkody w m.in. budynkach według wartości odtworzeniowej (nowej) nie potrąca się stopnia zużycia, ani amortyzacji (umorzenia), zaś według wartości rzeczywistej – potrąca się stopień zużycia.

Z kolei w § 8 ust. 2 Klauzuli umownej Nr 01 postanowiono, że w przypadku ustalenia sumy ubezpieczenia według wartości odtworzeniowej (nowej) wysokość szkody będzie ustalana według tej wartości, ale pod warunkiem przystąpienia, nie później niż w terminie 12 miesięcy do odbudowy, remontu lub naprawy przedmiotu ubezpieczenia, zaś w przeciwnym wypadku oraz w razie złożenia przez ubezpieczającego pisemnego oświadczenia o rezygnacji z odbudowy, remontu lub naprawy – zostanie ustalona w wartości rzeczywistej.

Natomiast w § 8 ust. 3 Klauzuli umownej Nr 01 zastrzeżono, że jeżeli ubezpieczający jest podatnikiem podatku VAT, to wysokość szkody ustala się według wartości netto (tj. bez podatku VAT).

Dowód:

- Ogólne Warunki Ubezpieczenia (...) – k. 51-58v

Ponadto w § 9 ust. 2 Klauzuli umownej Nr 01 przewidziano, że w granicy sumy ubezpieczenia oraz z zastrzeżeniem postanowień m.in. § 10 niniejszej klauzuli odszkodowanie obejmuje m.in.: 1) uszkodzenie, zniszczenie lub utratę przedmiotu ubezpieczenia w związku z wystąpieniem zdarzeń objętych umową ubezpieczenia w kwocie odpowiadającej rozmiarowi szkody, obliczonej zgodnie z § 8 niniejszej klauzuli, 2) udokumentowane koszty uprzątnięcia pozostałości po szkodzie do 5% wartości szkody.

W § 10 Klauzuli umownej Nr 01 postanowiono zaś, że jeżeli sumę ubezpieczenia ustalono na podstawie systemu sum stałych, a w dniu szkody stwierdzono niedoubezpieczenie mienia, to przy ustalaniu wysokości odszkodowania stosuje się zasadę proporcji, za wyjątkiem przypadku, gdy wysokość szkody nie przekracza 20% sumy ubezpieczenia lub gdy niedoubezpieczenie nie przekracza 20% sumy ubezpieczenia.

Dowód:

- Ogólne Warunki Ubezpieczenia (...) – k. 51-58v

Zgodnie z § 3 pkt 21 OWU niedoubezpieczenie oznacza sytuację, w której ustalona w umowie suma ubezpieczenia mienia dotkniętego szkodą jest w dniu szkody niższa od faktycznej wartości tego mienia, na podstawie, której ubezpieczający ustalił sumę ubezpieczenia.

W myśl zaś § 3 pkt 46 OWU zasada proporcji oznacza zasadę skutkującą ustaleniem wysokości odszkodowania w takiej proporcji, w jakiej przyjęta w umowie suma ubezpieczenia mienia dotkniętego szkodą pozostaje do faktycznej jego wartości, na podstawie, której ubezpieczający ustalił sumę ubezpieczenia.

Dowód:

- Ogólne Warunki Ubezpieczenia (...) – k. 51-58v

Powód jest podatnikiem podatku VAT.

Dowód:

- polisa seria (...) z dnia 03.11.2015 r. – k. 14-16;

- zeznania powoda P. D. – k. 81v-82

W dniu 11 sierpnia 2016 r. doszło – na skutek nieumyślnego doprowadzenia przez osobę trzecią do zapalenia się kosza na śmieci wraz z jego zawartością - do pożaru objętego wyżej wymienioną umową ubezpieczenia budynku handlowo-usługowego, na skutek, którego w przedmiotowym budynku uległy zniszczeniu: dach (konstrukcja wraz z pokryciem), elewacja zewnętrzna, schody stalowe zewnętrzne, poddasze (w tym: ściany murowane, ścianki działowe, sufit podwieszany, posadzki z płytek, posadzki z wykładzin i podłoga drewniana (w 95%)), ściany parteru i strop nad parterem, stolarka drzwiowa i okienna, instalacja elektryczna, gazowa, wodna (na poziomie poddasza), kanalizacyjna i c.o., przybory (w tym: kabiny natryskowe narożne, umywalki, miski ustępowe Compact, zlewozmywak, baterie), instalacja telefoniczna i telewizji przemysłowej (kamery).

Dowód:

- telefoniczne zgłoszenie szkody z dnia 12.08.2016 r. – k. 1, t. I akt szkody nr (...);

- protokół szkody z dnia 17.08.2016 r. wraz z załącznikiem nr 1 – k. 220-223, t. I akt szkody nr (...);

- kosztorys według wartości rzeczywistej z dnia 16.09.2016 r. – k. 224-238, t. I akt szkody nr (...);

- kosztorys odtworzeniowy z dnia 16.09.2016 r. – k. 239-244, t. I akt szkody nr (...);

- opinia techniczna z dnia 19.09.2016 r. – k. 269-272, t. I akt szkody nr (...);

- pismo Kierownika Posterunku Policji w S. z dnia 20.09.2016 r. – k. 274, t. I akt szkody nr (...);

- protokół z ustaleń dokonanych w toku czynności kontrolno-rozpoznawczych przeprowadzonych przez Państwową Straż Pożarną z dnia 12.08.2016 r. – k. 280-282, t. I akt szkody nr (...);

- wiadomość e-mail powoda P. D. z dnia 28.09.2016 r. – k. 311, t. I akt szkody nr (...);

- kosztorys z dnia 16.09.2016 r. – k. 506-527, t. II akt szkody nr (...);

- raport końcowy z likwidacji szkody – k. 59-63;

- faktury VAT (płyta CD) – k. 72;

- fotografie (płyta CD) – k. 72;

- kosztorys inwestorski (odbudowa po pożarze delikatesy (...)) z dnia 31.08.2016 r. – k. 73-78;

- opinia biegłego sądowego w zakresie budownictwa i szacowania nieruchomości inż. R. C. z dnia 18.01.2018 r. wraz z załącznikami – k. 114-166;

- zeznania powoda P. D. – k. 81v-82

Przed pożarem pierwsza kondygnacja budynku (parter) była najmowana pod działalność gospodarczą (handlową) w postaci sklepu (...), zaś druga kondygnacja (poddasze) była zaadaptowana pod działalność hotelarską (Motel (...)),

przy czym w jednej połowie tej kondygnacji świadczono już usługi hotelarskie, zaś druga połowa była jedynie faktycznie przystosowana do prowadzenia działalności hotelarskiej, natomiast nie posiadała jeszcze odbioru ze strony Straży Pożarnej oraz Nadzoru Budowlanego.

Dowód:

- protokół szkody z dnia 17.08.2016 r. wraz z załącznikiem nr 1 – k. 220-223, t. I akt szkody nr (...);

- protokół z ustaleń dokonanych w toku czynności kontrolno-rozpoznawczych przeprowadzonych przez Państwową Straż Pożarną z dnia 12.08.2016 r. – k. 280-282, t. I akt szkody nr (...);

- zeznania powoda P. D. – k. 81v-82

W związku z pożarem budynku handlowo-usługowego powód w dniu 12 sierpnia 2016 r. zgłosił stronie pozwanej szkodę, zaś w piśmie z dnia 8 września 2016 r. zwrócił się do strony pozwanej o przyznanie odszkodowania w maksymalnej wysokości, na jaką był ubezpieczony budynek.

Dowód:

- telefoniczne zgłoszenie szkody z dnia 12.08.2016 r. – k. 1, t. I akt szkody nr (...);

- zgłoszenie szkody z dnia 17.08.2016 r. – k. 28, t. I akt szkody nr (...);

- pismo powoda P. D. z dnia 08.09.2016 r. – k. 19

Decyzją z dnia 29 września 2016 r. strona pozwana przyznała powodowi odszkodowanie w kwocie 38.204,29 zł netto, które zostało wyliczone na podstawie kosztorysu sporządzonego w oparciu o wycenę budynku handlowo-usługowego, w którym wartość odtworzeniową budynku ustalono na kwotę 1.305.942,67 zł oraz z zastosowaniem zasady proporcji. W przyjętym za podstawę wyliczenia wysokości odszkodowania kosztorysie wysokość szkody ustalono według wartości rzeczywistej na kwotę 249.538,14 zł oraz stwierdzono niedoubezpieczenie mienia.

Dowód:

- decyzja strony pozwanej TUZ Towarzystwo (...) w W. z dnia 29.09.2016 r. wraz z uzasadnieniem merytorycznym – k. 10-11;

- wycena obiektu według wartości odtworzeniowej z dnia 20.09.2016 r. – k. 12-13;

- raport końcowy z likwidacji szkody – k. 59-63

Strona pozwana w całości wypłaciła powodowi przyznane mu wyżej wymienioną decyzją odszkodowanie w kwocie 38.204,29 zł.

(***okoliczność niesporna*** – twierdzenia strony pozwanej przyznane przez powoda)

W piśmie z dnia 28 października 2016 r., doręczonym stronie pozwanej w dniu 7 listopada 2016 r., powód złożył reklamację na powyższą decyzję, w której zakwestionował sposób wyliczenia przez stronę pozwaną wysokości należnego mu odszkodowania oraz przyjętą przy wyliczeniach wartość odtworzeniową budynku oraz wartość rzeczywistą szkody, podnosząc, że wartości te są odpowiednio znacznie zawyżone oraz zaniżone oraz domagał się przyznania odszkodowania kompensującego całość poniesionej przez niego szkody.

Dowód:

- reklamacja ubezpieczonego z dnia 28.10.2016 r. wraz z dowodem doręczenia – k. 21-24v

W odpowiedzi na powyższą reklamację, w piśmie z dnia 7 grudnia 2016 r., nadanym w palcówce operatora pocztowego w dniu 19 grudnia 2016 r. i doręczonym powodowi w dniu 28 grudnia 2016 r., strona pozwana odmówiła zmiany swojego stanowiska w przedmiocie przyznanego powodowi odszkodowania.

Dowód:

- pismo strony pozwanej TUZ Towarzystwo (...) w W. z dnia 07.12.2016 r. wraz z dowodem doręczenia – k. 25-29

Powód z końcem września 2016 r., po wypłaceniu mu przez stronę pozwaną przyznanego odszkodowania w kwocie 38.204,29 zł, przystąpił do uprzątnięcia terenu po pożarze oraz do odbudowy budynku handlowo-usługowego, o czym telefonicznie poinformował stronę pozwaną. Zarówno uprzątnięcia, jak i odbudowy dokonała prowadzona przez niego firma (...) LTD.

Do chwili obecnej została odbudowana pierwsza kondygnacja budynku oraz wykonano dach na budynku, natomiast do tej pory nie odbudowano jeszcze wnętrza poddasza oraz elewacji zewnętrznej. Po dokonaniu odbudowy pierwszej kondygnacji budynku, od października 2016 r. wznowił w niej swoją działalność sklep, który był w niej prowadzony przed pożarem.

Dowód:

- faktury VAT (płyta CD) – k. 72;

- fotografie (płyta CD) – k. 72;

- zeznania powoda P. D. – k. 81v-82

Z tytułu dotychczas dokonanej częściowej odbudowy budynku handlowo-usługowego powód poniósł koszty w kwocie około 80.000 zł netto.

Dowód:

- faktury VAT (płyta CD) – k. 72;

- zeznania powoda P. D. – k. 81v-82

Wartość odtworzeniowa stanowiącego przedmiot umowy ubezpieczenia budynku handlowo-usługowego na dzień poprzedzający wystąpienie pożaru, tj. na dzień 10 sierpnia 2016 r., wynosiła 593.466,09 zł netto.

Dowód:

- opinia biegłego sądowego w zakresie budownictwa i szacowania nieruchomości inż. R. C. z dnia 18.01.2018 r. wraz z załącznikami – k. 114-166

Całkowity koszt odbudowy budynku handlowo-usługowego wynosi:

- według wartości odtworzeniowej: 312.115,87 zł netto,

- według wartości rzeczywistej z potrąceniem stopnia zużycia: 275.848 zł netto.

Dowód:

- opinia biegłego sądowego w zakresie budownictwa i szacowania nieruchomości inż. R. C. z dnia 18.01.2018 r. wraz z załącznikami – k. 114-166

Całkowity koszt koniecznych robót dodatkowych związanych z usunięciem skutków pożaru wynosi 16.587,11 zł.

Dowód:

- opinia biegłego sądowego w zakresie budownictwa i szacowania nieruchomości inż. R. C. z dnia 18.01.2018 r. wraz z załącznikami – k. 114-166

Suma całkowitego kosztu odbudowy budynku według wartości rzeczywistej z potrąceniem stopnia zużycia oraz całkowitego kosztu koniecznych robót dodatkowych związanych z usunięciem skutków pożaru wynosi 292.435,11 zł netto.

Dowód:

- opinia biegłego sądowego w zakresie budownictwa i szacowania nieruchomości inż. R. C. z dnia 18.01.2018 r. wraz z załącznikami – k. 114-166

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o dowody z dokumentów (w tym zalegających w aktach szkody nr (...)), opinii biegłego oraz przesłuchania powoda.

Dokumenty urzędowe i prywatne, które stały się podstawą ustaleń faktycznych były bezsprzecznie autentyczne i wiarygodne. Żadna ze stron postępowania nie kwestionowała przedmiotowych dokumentów, co do ich zawartości formalnej, jak i materialnej. Brak było też powodów, które uzasadniałyby dokonanie przez Sąd z urzędu negatywnej oceny dowodowej rzeczonych dokumentów. Dokumenty te stanowiły zatem dowód odpowiednio tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone (art. 244 § 1 k.p.c.) oraz złożenia zawartego w nich oświadczenia przez osoby, które opatrzyły je swoim podpisem (art. 245 k.p.c.).

Sąd uznał też za pełnowartościowy materiał dowodowy innego rodzaju zaoferowane przez strony (a zwłaszcza przez powoda) dokumenty niż dokumenty urzędowe i prywatne (w tym przede wszystkim fotografie), zważywszy że zawarte w nich treści korespondują tak z rzeczowymi, jak i osobowymi dowodami przeprowadzonymi w niniejszej sprawie i posiadającymi pełną moc i wartość dowodową.

Sąd w całości przyjął za własne wnioski płynące z opinii biegłego sądowego w zakresie budownictwa i szacowania nieruchomości inż. R. C.. Przedmiotowa opinia została opracowana przez kompetentną osobę, legitymującą się odpowiednim zasobem wiadomości specjalnych oraz doświadczeniem zawodowym, po gruntownej analizie akt przedmiotowej sprawy oraz po osobistym dokonaniu oględzin przedmiotu postępowania. Cechuje ją rzetelność, rzeczowość, wewnętrzna spójność i jasność wywodów. Została też w logiczny i przekonujący sposób uzasadniona. Żadna ze stron niniejszego postępowania nie kwestionowała przedmiotowej opinii. Powyższe przekonuje tym samym o prawidłowości sporządzenia rzeczonej opinii i trafności sformułowanych w niej wniosków końcowych, co też czyniło zasadnym oparcie się na niej w całości przez Sąd przy rekonstruowaniu stanu faktycznego poddanej pod osąd sprawy.

Sąd w całości dał wiarę depozycjom powoda P. D. jako logicznym, stanowczym, przekonującym oraz znajdującym potwierdzenie w pozostałym pełnowartościowym materiale dowodowym zgromadzonym w analizowanej sprawie. Sąd miał przy tym na względzie, że w toku postępowania nie ujawniły się też tego rodzaju okoliczności, które podważałyby prawdziwość i szczerość wypowiedzi powoda.

Na stan faktyczny sprawy złożyła się nadto okoliczność niesporna między stronami, tj. twierdzenia strony pozwanej przyznane przez powoda (art. 229 k.p.c.).

Sąd rozważył, co następuje:

powództwo w całości zasługuje na uwzględnienie.

Powód P. D. prowadzący działalność gospodarczą pod firmą (...) LTD z siedzibą w B. wywodzi żądanie zapłaty względem strony pozwanej TUZ Towarzystwo (...) z siedzibą w W. z łączącej go ze stroną pozwaną umowy ubezpieczenia majątkowego z dnia 3 listopada 2015 r. stwierdzonej polisą seria (...).

Zgodnie z przepisem art. 805 § 1 k.c. przez umowę ubezpieczenia ubezpieczyciel zobowiązuje się, w zakresie działalności swego przedsiębiorstwa, spełnić określone świadczenie w razie zajścia przewidzianego w tejże umowie wypadku, a ubezpieczający – zapłacić składkę, przy czym w przypadku ubezpieczeń majątkowych świadczenie ubezpieczyciela polega w szczególności na zapłacie określonego odszkodowania za szkodę powstałą wskutek przewidzianego w umowie wypadku (art. 805 § 2 pkt 1 k.c.).

W okolicznościach faktycznych przedmiotowej sprawy nie budzi wątpliwości, że powoda i stronę pozwaną łączyła umowa ubezpieczenia majątkowego stanowiącego własność powoda budynku handlowo-usługowego, jak też, że na skutek uszkodzenia rzeczonego budynku powoda wskutek pożaru doszło do aktualizacji po stronie pozwanej obowiązku wypłaty powodowi odszkodowania. Zaistnienie ostatnio wymienionej okoliczności potwierdzają także czynności przedsięwzięte przez samą stronę pozwaną w toku postępowania likwidacyjnego, tj. przyznanie i wypłacenie do powodowi w toku postępowania szkodowego, w związku z pożarem przedmiotowego budynku handlowo-usługowego, odszkodowania w kwocie 38.204,29 zł. Przedmiot sporu między stronami stanowiła natomiast wysokość należnego powodowi odszkodowania.

Powód uzasadniając dochodzone pozwem roszczenie w pierwszej kolejności wywodził, że w niniejszej sprawie znajduje zastosowanie ustawa z dnia 5 sierpnia 2015 r. o rozpatrywaniu reklamacji przez podmioty rynku finansowego i o Rzeczniku Finansowym, wskazując, że w myśl uregulowań tej ustawy złożoną przez niego stronie pozwanej reklamację na decyzję strony pozwanej o przyznaniu mu odszkodowania jedynie w kwocie 38.204,29 zł, a to z uwagi na przekroczenie przez stronę pozwaną 30-dniowego terminu na udzielenie odpowiedzi na tą reklamację, należy uznać za rozpatrzoną zgodnie z jego wolą, co implikuje stwierdzenie, że strona pozwana uznała zawarte w złożonej przez niego reklamacji roszczenie o wypłatę pełnej kwoty odszkodowania odpowiadającej sumie ubezpieczenia (tj. kwoty 200.000 zł).

W ocenie Sądu całkowicie zgodzić się należy z powodem, że ustawa z dnia 5 sierpnia 2015 r. o rozpatrywaniu reklamacji przez podmioty rynku finansowego i o Rzeczniku Finansowym znajduje zastosowanie na gruncie przedmiotowej sprawy.

W tym miejscu wyjaśnić trzeba, że wzmiankowana ustawa określa zasady rozpatrywania reklamacji przez podmioty rynku finansowego, składanych przez klientów tych podmiotów (art. 1). Przez klienta podmiotu rynku finansowego na gruncie powoływanej ustawy rozumie się zaś m.in. będącego osobą fizyczną ubezpieczającego, ubezpieczonego, uposażonego lub uprawnionego z umowy ubezpieczenia (art. 2 pkt 1 lit. a), natomiast przez podmiot rynku finansowego m.in. krajowy zakład ubezpieczeń, zagraniczny zakład ubezpieczeń, główny oddział i oddział w rozumieniu ustawy z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (art. 2 pkt 3 lit. f). Sąd stoi przy tym na stanowisku, że w pojęciu osoby fizycznej będącej klientem podmiotu rynku finansowego, o której stanowi art. 2 pkt 1 lit. a, mieszczą się, zarówno osoby fizyczne nieprowadzące działalności gospodarczej, jak i osoby fizyczne prowadzące taką działalność, albowiem gdyby wolą legislatora było ograniczenie zakresu zastosowania tej ustawy wyłącznie do osób nieprowadzących działalności gospodarczej, to ustawodawca w sposób jednoznaczny wyartykułowałby to w niniejszym przepisie, bądź to poprzez odwołanie się do pojęcia konsumenta, bądź to poprzez doprecyzowanie przy pomocy stosownych określeń kategorii osób fizycznych, do których ma się odnosić ustawa.

To zaś oznacza, że powód jako osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą oraz strona pozwana jako krajowy zakład ubezpieczeń bezsprzecznie posiadają status odpowiednio klienta podmiotu rynku finansowego oraz podmiotu rynku finansowego, przesądzający o podleganiu złożonej przez powoda stronie pozwanej reklamacji reżimowi ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o rozpatrywaniu reklamacji przez podmioty rynku finansowego i o Rzeczniku Finansowym.

Niniejsza konstatacja, przy uwzględnieniu nieulegającego w realiach faktycznych przedmiotowej sprawy wątpliwościom uchybienia przez stronę pozwaną zastrzeżonemu w art. 6 ustawy o rozpatrywaniu reklamacji przez podmioty rynku finansowego i o Rzeczniku Finansowym 30-dniowemu terminowi na udzielnie przez podmiot rynku finansowego odpowiedzi na reklamację klienta podmiotu rynku finansowego biegnącemu od dnia doręczenia podmiotowi rynku finansowego reklamacji klienta (reklamacja powoda została doręczona stronie pozwanej w dniu 7

listopada 2016 r., tymczasem strona pozwana nadała odpowiedź na tą reklamację w placówce operatora pocztowego dopiero w dniu 19 grudnia 2016 r., a więc po przeszło 30-tu dniach od doręczenia jej reklamacji powoda), w przeświadczeniu Sądu nie implikuje jednak – jak tego chce powód – stwierdzenia, że nie budzące wątpliwości zastosowanie w tych okolicznościach przewidzianego w art. 8 ustawy o rozpatrywaniu reklamacji przez podmioty rynku finansowego i o Rzeczniku Finansowym unormowania, zgodnie z którym w przypadku niedotrzymania terminu określonego w art. 6 reklamację uważa się za rozpatrzoną zgodnie z wolą klienta, jest a limine równoznaczne z uznaniem przez stronę pozwaną wyrażonego przez powoda w reklamacji roszczenia zapłaty na jego rzecz przez stronę pozwaną tytułem odszkodowania, w związku z pożarem w dniu 11 sierpnia 2016 r. stanowiącego przedmiot wiążącej strony umowy ubezpieczenia budynku handlowo-usługowego powoda, kwoty 200.000 zł, a tym samym, że dowodzi ono w sposób niepodważalny zasadności żądania pozwu sprowadzającego się ostatecznie do zapłaty powodowi przez stronę pozwaną kwoty 60.347,29 zł.

Jak trafnie zwraca bowiem na to uwagę Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 13 czerwca 2018 r., III CZP 113/17 ((...) u podstaw każdej reklamacji, definiowanej w sposób bardzo ogólny w art. 2 pkt 2 ustawy o rozpoznawaniu reklamacji przez pomioty rynku finansowego i o Rzeczniku Finansowym, leży określony stosunek zobowiązaniowy, którego źródłem jest zazwyczaj czynność prawna lub przepis ustawy. Treść tego stosunku determinuje wzajemne prawa i obowiązki stron. Nie ma podstaw do przyjęcia, że nierozpatrzenie reklamacji klienta w ustawowym terminie (i to bez względu na przyczynę niedotrzymania terminu, która może być niezależna od podmiotu rynku finansowego) powoduje taką modyfikację tego stosunku prawnego, taki skutek konstytutywny, że bez względu na podstawę faktyczną tego stosunku oraz przepisy stosunek ten regulujące, podmiot rynku finansowego ma bezwzględny obowiązek spełnienia świadczenia wyrażonego przez klienta w reklamacji, niezależnie od tego, czy obiektywnie się ono należy.

Jak dalej zasadnie wskazuje Sąd Najwyższy, przyjęcie takiego kierunku wykładni art. 8 ustawy o rozpoznawaniu reklamacji przez pomioty rynku finansowego i o Rzeczniku Finansowym powoduje odejście od ogólnych zasad dowodzenia (art. 6 k.c.), co należy uznać za korzystne dla klienta będącego powodem. Klient dochodzący realizacji roszczenia objętego nierozpoznaną w terminie reklamacją będzie zobowiązany tylko do wykazania, że złożył reklamację w rozumieniu ustawy, która nie została rozpatrzona w ustawowym terminie przez podmiot rynku finansowego. Ciężar dowodu nieistnienia podstaw do uwzględnienia żądania klienta będzie zaś spoczywał na pozwanym.

Jak kolejno słusznie zaznacza Sąd Najwyższy, przyjęcie, że w przypadku nierozpoznania reklamacji w ustawowym terminie i powstałego na tym tle sporu, postępowanie sądowe miałoby się sprowadzić do „automatycznego" uwzględnienia przez sąd żądania klienta zawartego w tej reklamacji nie jest uzasadnione. Pozbawienie podmiotu rynku finansowego możliwości zgłoszenia twierdzeń faktycznych, zarzutów i dowodów zmierzających do ustalenia prawdy materialnej, stanowi naruszenie konstytucyjnej zasady równości stron w postępowaniu sądowym oraz ograniczenie konstytucyjnego prawa podmiotu rynku finansowego do sądu. Wyłącza w istocie kontrolę przez sąd powszechny zasadności żądań klienta, w tym także klienta niebędącego konsumentem, bez względu na ich podstawę faktyczną i prawną oraz w oderwaniu od łączącego strony stosunku cywilnoprawnego.

Powyższe, w ocenie Sądu trafnie doprowadziło tym samym Sąd Najwyższy do zajęcia w powoływanej uchwale, w pełni aprobowanego przez Sąd, stanowiska, że w postępowaniu wszczętym przez klienta przeciwko podmiotowi rynku finansowego o zapłatę kwoty roszczenia zgłoszonej w reklamacji klienta, art. 8 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o rozpatrywaniu reklamacji przez podmioty rynku finansowego i o Rzeczniku Finansowym nie wyłącza możliwości kwestionowania przez podmiot rynku finansowego zasadności dochodzonego roszczenia; na podmiocie tym spoczywa ciężar dowodu, że powodowi nie przysługuje roszczenie lub przysługuje w niższej wysokości.

W świetle powyższego wobec podniesionych przez powoda w pozwie oraz przez stronę pozwaną w reakcji na pozew twierdzeń i zarzutów oraz zgłoszonych dowodów dla przesądzenia zasadności roszczenia koniecznym było poddanie ocenie kwestii, do której sprowadzał się spór w niniejszej sprawie, a mianowicie związania powoda stanowiącą integralną część będących integralną częścią łączącej strony umowy Ogólnych Warunków Ubezpieczenia (...) (dalej:

OWU) Klauzulą umowną Nr 01, a precyzyjnie postanowieniami tej klauzuli dotyczącymi ograniczenia w przypadku wystąpienia sytuacji niedoubezpieczenia mienia kwoty odszkodowania przy zastosowaniu klauzuli proporcji.

Powód podważał związanie go przedmiotowymi postanowieniami Klauzuli umownej Nr 01 OWU argumentując, że stanowią one niedozwolone postanowienia umowne, jak też przeczył wystąpieniu sytuacji niedoubezpieczenia mienia uzasadniającej zgodnie z rzeczonymi postanowieniami limitowanie kwoty odszkodowania poprzez zastosowanie zasady proporcji. Strona pozwana zajmowała natomiast stanowisko opozycyjne do niniejszego stanowiska powoda.

Przystępując do oceny prezentowanych przez strony przeciwnych racji w pierwszej kolejności stwierdzić trzeba, że zasadniczo wprowadzenie do umowy ubezpieczenia, bądź do stanowiących jej integralną część ogólnych warunków ubezpieczenia tzw. zasady proporcji modyfikującej górną granicę odpowiedzialności odszkodowawczej jest prawnie dopuszczalne. Przepis art. 824 § 1 k.c. określający wysokość sumy ubezpieczenia, która stanowi górną granicę odpowiedzialności ubezpieczyciela, jak przekonuje o tym brzmienie rzeczonego przepisu, zgodnie z którym, jeżeli nie umówiono się inaczej, suma ubezpieczenia ustalona w umowie stanowi górną granicę odpowiedzialności ubezpieczyciela, ma charakter dyspozytywny, co oznacza, że strony mogą odmiennie określić wysokość sumy ubezpieczenia, a zatem także poprzez zastosowanie zasady proporcji. Ponadto na dopuszczalność ograniczenia odpowiedzialności ubezpieczyciela poprzez zastosowanie zasady proporcji wskazuje też art. 353^1 k.c. statuujący zasadę swobody umów. Poza tym jak się wskazuje w orzecznictwie stosowanie zasady proporcji jest zasadniczo dopuszczalne, tyle, że w stosunkach między ubezpieczycielem a konsumentem, w zależności od okoliczności konkretnej sprawy, może się okazać, że zasada ta będzie stanowić klauzulę niedozwoloną, ale wcale tak być nie musi.

Nie ulega wątpliwości, że powód na gruncie niniejszej sprawy nie posiada statusu konsumenta w rozumieniu art. 22^1 k.c. (co też nota bene zostało wprost przyznane przez samego powoda), to zaś oznacza, że do oceny postanowień łączącej go ze stroną pozwaną umowy ubezpieczenia znajdują zastosowanie na mocy art. 805 § 4 k.c. przepisy dotyczące niedozwolonych postanowień umownych (tzw. klauzul abuzywnych), z tym, że nie wszystkie, ale tylko te zamieszczone w art. 385^1-385^3 k.c., a nadto znajdują one zastosowanie jedynie odpowiednie.

Jak stanowi art. 385^1 k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nieuzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne), przy czym nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

Zgodnie z brzmieniem powołanego art. 385^1 k.c. przepisów dotyczących klauzul abuzywnych nie stosuje się do głównych świadczeń stron, ale pod warunkiem, że zostały one sformułowane w sposób jednoznaczny.

Nie ulega wątpliwości, że głównym świadczeniem stron umowy ubezpieczenia majątkowego – jak w niniejszej sprawie - jest nie tylko przedmiot i zakres odpowiedzialności ubezpieczyciela oraz wysokość składki ubezpieczeniowej, ale także klauzula (zasada) proporcjonalności, jako że stanowi ona w rzeczywistości o zakresie odpowiedzialności ubezpieczyciela i w związku z tym powinno się ją traktować na równi z wysokością kwoty, do której będzie odpowiadać ubezpieczyciel, mimo innej (z reguły wyższej) sumy ubezpieczenia, a więc teoretycznie maksymalnej granicy odpowiedzialności ubezpieczyciela (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16.10.2014 r., III CSK 302/13, Legalis nr 1126749).

To zaś oznacza, że zawarta w Klauzuli umownej Nr 01 stanowiącej integralną część Ogólnych Warunkach Ubezpieczenia (...) zaakceptowanych przez powoda, po ich przedstawieniu mu telefonicznie i doręczeniu, poprzez podpisanie stwierdzającej zawarcie umowy ubezpieczenia polisy, zasada proporcjonalności stanowi postanowienie określające główne świadczenie stron, a tym samym podlega ocenie pod kątem jednoznaczności jej sformułowania.

W ocenie Sądu na gruncie niniejszej sprawy przesłanka jednoznaczności sformułowania zasady proporcjonalności została spełniona, co przesądza o tym, że postanowienie Klauzuli umownej Nr 01 OWU wprowadzające niniejszą zasadę proporcjonalności nie podlega ocenie w świetle klauzuli generalnej z art. 385^1 § 1 k.c., jak bowiem wyżej

wskazano przepisów dotyczących niedozwolonych postanowień umownych nie stosuje się do sformułowanych w sposób jednoznaczny postanowień określających główne świadczenia stron.

Zdaniem Sądu - wbrew twierdzeniom powoda - nie sposób bowiem przyjąć, aby zasada proporcji została wyrażona mniej więcej w środku obszernego zbioru postanowień OWU, nie została w żaden sposób wyróżniona, jak też, aby sposób jej sformułowania był niejasny i mógł nastręczać wiele wątpliwości.

Jak przekonuje o tym analiza treści OWU zasada proporcji została zdefiniowana w początkowych przepisach OWU (§ 3 pkt 46 OWU), analogicznie wszystkie istotne dla jej zastosowania w przypadku ubezpieczenia budynków – jak w niniejszej sprawie – pojęcia, jak przede wszystkim pojęcie niedoubezpieczenia mienia, również zostały zdefiniowane w początkowych przepisach OWU (§ 3 pkt 21 OWU).

Co więcej, skoro zgodnie z przyjętą przez stronę pozwaną w OWU systematyką (§ 1-27) określono jedynie zasady wspólne dla wszystkich kategorii ubezpieczeń, zaś zasady odnoszące się do konkretnego rodzaju ubezpieczenia określono w poszczególnych klauzulach umownych stanowiących integralną część OWU, to tym samym nie sposób twierdzić, że zapis § 10 Klauzuli umownej Nr 01 wprowadzający ograniczenie odpowiedzialności strony pozwanej w oparciu o zasadę proporcji został zamieszczony („schowany") w odległych przepisach OWU.

Poza tym Sąd stoi na stanowisku, że przewidziany w art. 385^1 § 1 k.c. wymóg jednoznaczności sformułowania odnosi się nie tyle do konstrukcji graficznej wzorca, co przede wszystkim do użytych w treści wzorca sformułowań i znaczenia pojęć.

Analiza postanowienia § 10 Klauzuli umownej Nr 01 oraz zawartych w tym postanowieniu odwołań do pojęć niedoubezpieczenia mienia i zasady proporcji, w przeświadczeniu Sądu, nie daje zaś podstaw do przyjęcia, aby postanowienie ograniczające odpowiedzialność strony pozwanej poprzez zastosowanie zasady proporcji było sformułowane w sposób niezrozumiały, niepozwalający na ustalenie w oparciu o nie algorytmu matematycznego służącego wyliczeniu należnego od strony pozwanej odszkodowania w związku z wystąpieniem sytuacji niedoubezpieczenia mienia, czy też niepozwalający na ustalenie w oparciu o nie algorytmu matematycznego służącego weryfikacji, czy w danym wypadku wystąpił przypadek niedoubezpieczenia mienia.

Nie można przy tym tracić z pola widzenia, że przepis art. 385^1 § 1 k.c., a tym samym zawarty w nim wymóg jednoznacznego sformułowania postanowienia określającego główne świadczenia stron, znajduje jedynie odpowiednie zastosowanie do powoda jako do podmiotu nieposiadającego statusu konsumenta. Skoro zaś wymóg rzeczonej jednoznaczności został wprowadzony z zamysłem zapewnienia konsumentom (a nie przedsiębiorcom) jako słabszej stronie stosunków umownych z przedsiębiorcami szerszego zakresu ochrony, o czym należy wynosić z art. 385 § 2 k.c. wprowadzającego wymóg transparentności (przejrzystości) wzorca w relacjach z konsumentami, zatem spełnienie tego wymogu w przypadku przedsiębiorcy, a tym samym profesjonalisty nie będzie wymagało zachowania jakiejś ponadprzeciętnej, ponadstandardowej wyrazistości.

Konkludując uznać trzeba, że postanowienia OWU, w tym stanowiącej ich integralną część Klauzuli umownej Nr 01, w całości wiążą powoda, a zatem także w zakresie dotyczącym ograniczenia odpowiedzialności strony pozwanej poprzez zastosowanie zasady proporcji w przypadku niedoubezpieczenia mienia, co też musiało skutkować poczytaniem za bezzasadne żądania powoda uznania za niewiążące go stosowanych przez stronę pozwaną Ogólnych Warunków Ubezpieczenia w części przewidującej stosowanie do ustalania wysokości odszkodowania, w przypadku niedoubezpieczenia mienia, zasady proporcji (Klauzula nr 1 § 10 OWU (...)), a tym samym oddaleniem powództwa w zakresie rzeczonego żądania, o czym też Sąd orzekł w punkcie II sentencji wyroku.

W świetle powyższego, zdaniem Sądu, powód mógłby się zasadnie domagać ostatecznie dochodzonej pozwem kwoty jedynie przy wykazaniu, że niedoubezpieczenie mienia kształtowało się na innym poziomie niż wyliczony przez stronę pozwaną, a w konsekwencji przy dowiedzeniu, że przy uwzględnieniu zasady proporcji wysokość odszkodowania była wyższa niż wyliczona i wypłacona mu przez stronę pozwaną.

Mając na uwadze wyniki przeprowadzonego w niniejszej sprawie postępowania dowodowego, a w szczególności zawnioskowanego przez powoda dowodu z opinii biegłego z zakresu budownictwa i szacowania nieruchomości, stwierdzić trzeba, że powód sprostał powyższej powinności, co czyni jego finalne roszczenie w całości uzasadnionym.

Jak wynika to z niekwestionowanej i w całości podzielonej przez Sąd opinii rzeczonego biegłego wartość odtworzeniowa stanowiącego przedmiot ubezpieczenia budynku handlowo-usługowego na dzień poprzedzający wystąpienie szkody wynosiła 593.466,09 zł netto. Zestawienie niniejszej wartości z określoną w łączącej strony umowie ubezpieczenia na kwotę 200.000 zł sumą ubezpieczenia, prowadzi zaś do wniosku, że niniejsza suma ubezpieczenia jest prawie trzykrotnie niższa od faktycznej wartości budynku handlowo-usługowego sprzed wystąpienia szkody, a tym samym, że na gruncie rozpoznawanej sprawy wystąpił przypadek niedoubezpieczenia mienia przewidziany w § 3 pkt 21 OWU (niedoubezpieczenie to wynosi 393.466,09 zł (593.466,09 zł – 200.000 zł = 393.466,09 zł), uzasadniający – stosownie do zapisów § 10 Klauzuli umownej Nr 01 OWU – zastosowanie przy ustalaniu należnego powodowi z tytułu szkody powstałej na skutek pożaru w budynku handlowo-usługowym powoda odszkodowania zasady proporcji, zważywszy, że w poddanej pod osąd sprawie nie urzeczywistnił się też żaden z przewidzianych w § 10 Klauzuli umownej Nr 01 OWU wyjątków wyłączających stosowanie zasady proporcji, albowiem niedoubezpieczenie przekracza 20% sumy ubezpieczenia (niedoubezpieczenie wynosi 393.466,09 zł, tymczasem 20% sumy ubezpieczenia do zaledwie kwota 40.000 zł (20% x 200.000 zł = 40.000 zł)) oraz wysokość szkody obejmująca - stosownie do postanowień § 8 ust. 1 Klauzuli umownej Nr 01 OWU - całkowity koszt odbudowy budynku ustalona według wartości odtworzeniowej nie przekracza 20% sumy ubezpieczenia (tak rozumiana wysokość szkody to kwota 312.115,87 zł, tymczasem 20% sumy ubezpieczenia do zaledwie kwota 40.000 zł (20% x 200.000 zł = 40.000 zł)).

W tym miejscu wyjaśnić przy tym trzeba, że w okolicznościach faktycznych przedmiotowej sprawy, a mianowicie wobec tego, że suma ubezpieczenia została określona w zawartej przez strony umowie ubezpieczenia według wartości odtworzeniowej, zaś powód z końcem września 2016 r., a więc w zaledwie co najwyżej ponad miesiąc czasu od wystąpienia szkody, przystąpił do uprzątnięcia terenu po pożarze oraz do odbudowy budynku handlowo-usługowego, zasadnym stało się ustalenie wysokości szkody poniesionej przez powoda według wartości odtworzeniowej, a nie według wartości rzeczywistej. Sąd stoi bowiem na stanowisku, że dla przyjęcia, że w niniejszej sprawie wysokość szkody podlegała wyliczeniu według wartości odtworzeniowej, irrelewantna pozostawała kwestia nie dokonania jeszcze na chwilę obecną przez powoda całkowitej odbudowy uszkodzonego budynku. Zwrócić bowiem należy uwagę, że w § 8 Klauzuli umownej Nr 01 OWU uzależniono ustalanie wysokości szkody w przypadku ustalenia sumy ubezpieczenia według wartości odtworzeniowej także według wartości odtworzeniowej od przystąpienia w ciągu 12 miesięcy do odbudowy, remontu lub naprawy przedmiotu ubezpieczenia, a zatem jedynie od rozpoczęcia w ciągu tych 12 miesięcy czynności odbudowy, remontu lub naprawy, a nie od ich faktycznego i całościowego dokonania, a ten warunek powód – jak już nadmieniono powyżej – niewątpliwie spełnił.

W kontekście powyższego zgodnie z zasadą proporcji polegającą - stosownie do § 3 pkt 46 OWU - na ustaleniu wysokości odszkodowania w takiej proporcji, w jakiej przyjęta w umowie suma ubezpieczenia mienia dotkniętego szkodą pozostaje do faktycznej jego wartości, na podstawie, której ubezpieczający ustalił sumę ubezpieczenia, powodowi, przy uwzględnieniu, że jest on podatnikiem podatku VAT oraz, że składające się – stosownie do zapisów § 9 Klauzuli umownej Nr 01 - na kwotę odszkodowania koszty uprzątnięcia pozostałości po pożarze opiewające zgodnie z opinią biegłego na kwotę 16.587,11 zł przekraczają 5% wysokości szkody (wysokość szkody według wartości odtworzeniowej wynosi 312.115,87 zł, tymczasem 5% tak ustalonej wysokości szkody to kwota 15.605,79 zł (5% x 312.115,87 zł = 15.605,79 zł)), należało się odszkodowanie w łącznej kwocie 110.442,20 zł netto ([200.000 zł : 593.466,09 zł (stosunek sumy ubezpieczenia do rzeczywistej wartości odtworzeniowej budynku na dzień poprzedzający wystąpienie szkody)] x [312.115,87 zł + 15.605,79 zł (odszkodowanie obejmujące całkowity koszt odbudowy budynku według wartości odtworzeniowej oraz koszty uprzątnięcia pozostałości po pożarze w wysokości 5% całkowitego kosztu odbudowy budynku według wartości odtworzeniowej)] = 0,337 x 327.721,66 zł = 110.442,20 zł). To zaś oznacza, przy uwzględnieniu dotychczas przyznanej i wypłaconej powodowi przez stronę pozwaną tytułem odszkodowania kwoty 38.204,29 zł netto, że usprawiedliwione roszczenie powoda z tytułu brakującego odszkodowania sprowadzało się do kwoty 72.237,91 zł netto (110.442,20 zł - 38.204,29 zł =72.237,91 zł). Skoro zatem

powód domagał się ostatecznie od strony pozwanej kwoty 60.347,29 zł, tym samym zasadnym stało się uwzględnienie w całości jego roszczenia, a zarazem tylko do wysokości żądanej przez niego finalnie kwoty 60.347,29 zł, a to z uwagi na statuowany w art. 321 § 1 k.p.c. bezwzględny zakaz orzekania przez sąd ponad żądanie.

Odsetki ustawowe za opóźnienie Sąd zasądził na mocy art. 481 § 1 i § 2 k.c., zgodnie z ostatecznym żądaniem pozwu, od dnia wytoczenia powództwa, tj. od dnia 9 lutego 2017 r., do dnia zapłaty. Podejmując tej treści rozstrzygnięcie Sąd miał na uwadze, że powód w piśmie z dnia 8 września 2016 r., a zatem złożonym zanim jeszcze strona pozwana podjęła decyzję z dnia 29 września 2016 r. w przedmiocie odszkodowania, zwrócił się do strony pozwanej o przyznanie odszkodowania w maksymalnej wysokości, na jaką był ubezpieczony budynek, tj. w kwocie 200.000 zł, a zatem w kwocie istotnie przewyższającej dochodzoną pozwem kwotę, co oznacza, że przewidziany w art. 817 § 1 k.c. 30-dniowy termin do zadośćuczynienia przez stronę pozwaną roszczeniu powoda, upłynął na długo przed wytoczeniem przedmiotowego powództwa, tj. przed dniem 9 lutego 2017 r., wobec też czego roszczenie powoda o zapłatę przez stronę pozwaną na jej rzecz dopłaty dochodzonego przedmiotowym pozwem odszkodowania w kwocie 60.347,29 zł stało się wymagalne na długo przed dniem 9 lutego 2017 r., a tym samym na dzień wytoczenia niniejszego powództwa strona pozwana opóźniała się już ze spełnieniem dochodzonego pozwem świadczenia.

Przez wzgląd na powyższe, na mocy powołanych przepisów prawa oraz stanowiących integralną część wiążącej strony umowy ubezpieczenia postanowień Ogólnych Warunków Ubezpieczenia (...) oraz będącej integralną częścią tych Ogólnych Warunków Ubezpieczenia Klauzuli umownej Nr 01, Sąd orzekł jak w punkcie I i II sentencji wyroku.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. Powództwo w zakresie zasadniczego roszczenia (tj. żądania zapłaty) zostało uwzględnione w całości, zaś oddalone jedynie co do żądania uznania za niewiążące powoda Ogólnych Warunków Ubezpieczenia w części przewidującej stosowanie do ustalania wysokości odszkodowania, w przypadku niedoubezpieczenia mienia, zasady proporcji (Klauzula nr 01 § 10 OWU (...)), wobec też czego zasadnym stało się obciążenie strony pozwanej całością celowych kosztów postępowania poniesionych przez powoda w łącznej kwocie 10.836,14 zł, na które złożyła się opłata stosunkowa od pozwu w kwocie 3.018 zł, uregulowane z zaliczki wniesionej przez powoda wynagrodzenie biegłego w kwocie 2.418,14 zł oraz koszty zastępstwa procesowego powoda przez profesjonalnego pełnomocnika, tj. wynagrodzenie rzeczonego pełnomocnika w stawce minimalnej w kwocie 5.400 zł stosownie do § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2015 r., poz. 1804 ze zm.), tym bardziej, że okoliczności podlegające rozważeniu przy dokonywaniu oceny trafności powyższego roszczenia niemajątkowego, niezależnie od zgłoszenia tego roszczenia podlegały także przesłankowemu badaniu przez Sąd przy weryfikowaniu słuszności roszczenia majątkowego powoda, a to z racji powołania ich przez powoda jednocześnie jako argumentów mających przemawiać za zasadnością podstawowego żądania pozwu (tj. żądania zapłaty) i ostatecznie nie wpłynęły ujemnie na uwzględnienie owego dochodzonego przez powoda jako fundamentalnego roszczenia żądania zapłaty.

SSR Zbigniew Zabawa